

DOMOVINA

Štev. 24.

V Ljubljani, 13. junija 1919.

Leto II.

Za naše meje.

Načelstvo JDS je sklenilo naslednjo resolucijo: V zadnjem trenutku opominjamo velesile, ki so zbrane v Parizu in odločujejo o usodi narodov, da naj ne raztrgajo slovenskega dela troimenega naroda in naj ga ne prepuste nadaljni raznaroditvi Lahom, Nemcem in Madžarom. Z vso odločnostjo zahtevamo, da se vpoštevata samoodločba narodov in da se združijo vse zemlje, kjer stanuje v strnjenih masah naš narod, v državo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Miru, ki bi tem načelom nasprotoval, nikdar ne bomo priznali in pozivljamo našo pariško delegacijo, da ga ne prizna. Opozarjamo, da bi bil nam krivičen mir začetek novega ogrožanja evropskega miru.

Čujmo in — delajmo!

Naša domovina leži v nevarni vročinski bolezni. Okoli postelje stoje zdravniki resnih, prestrašenih obrazov. Sedaj se bliža križa v bolezni, t. j. odloči se, ali bo bolnik ostal ali podlegel.

Kadar imajo v rodbini tako nesrečen slučaj, da se odločuje med življenjem in smrtjo katerega dragih, kdo bo ostal tako hladen in brezčuten, da bi šel spat ali se podal celo veseljačit? Vsem je skupna le ena misel: storiti je treba vse, da mu rešimo življenje. V ta namen radi žrtvujemo vse premoženje, zaslužek in počitek.

Domovina pa nam mora biti najdražja med dragimi. Za njeno rešitev smo pripravljeni žrtvovati življenje in premoženje. Toda tega se od nas doma nitj ne zahteva. Dovolj je, da smo pripravljene za njo delati.

Krvava daritev za domovino je najbrže končana. Troedini naš narod Srbov, Hrvatov in Slovencev je doprinesel čudeže junaštva pri osvoboditvi naše Koroške, ki se lahko po pravici imenuje matica Slovencev. Da smo se sami postavili za to posvečeno našo zemljo, je pač umevno, je naravno nagon samobrambe. Vsaka divja žival se krepko postavi v bran proti sovražniku, ki mu hoče ugrabiti mladiče, ki mu grozi upropastiti s težavo zgrajeno domovje. Toda kako naj zadostno cenimo odločilno pomoč naših bratov Srbov, ki so po tolikih letih neizrečenega gorja zapustili svoje domove ter zastavili svoje življenje za našo rešitev? Tolike požrtvovalne ljubezni skoraj ne pozna zgodovina. Strah nas je pri sami misli, kaj bi bilo iz nas in naše nesrečne domovine brez te tesne zveze s Srbi in Hrvati.

Se ni cela slovenska Koroška rešena. Z enkrat so rešitev še preperečili brezčutni sodniki v Parizu, posebno pa spletkarski Italijani. Še vedno leži težka laška mora na najlepših pokrajinah naše Primorske, najzavednejši del Slovencev še ječi v težki sužnosti. Toda ne obupajmo! Z jadicovanjem in pomilovanjem jim ne bomo dosti pomagali. Pod-sutjem tovarjšem je treba naglo prikočiti na pomoč z rovnici, da morejo nesrečniki zopet dihati. Tudi mi bomo zgrabili za krampe in motjke ter delali brez odmora in oddiha, dokler ne spravimo vseh bratov na sveži zrak in svobodno solnce Jugoslavije. Nihče naših ljudi ne sme ginjiti v laški, nemški ali madžarski sužnosti.

Politična in gospodarska smrt je za kulturnega človeka huša od telesne. Ako pa nam odsekajo posamezne ude, kar so za Slovenijo naše pokrajine na Koroškem, Primorskem in Ogrskem, potem je smrt neizogibna, tem hušja in mučnejša, ako bi polagoma izkravali. Zato kričimo in se branimo kot en mož proti nameravani krvavi operaciji, ki jo hočejo brezsrčni mogočnejši prihodnje dni izvršiti v Parizu nad našo domovino.

O binškošnih praznikih so se vršili šjrom Slovenije protestni shodi proti tem nakanam. Vsi drugi kraji do zadnje naše gorske občine naj jim čimprej slede. Pri tej priliki so bili sprejeti sledeči sklepi, ki so se odposlali potom naše deželne vlade naši mirovni delegaciji v Pariz in našemu ministru v Beograd:

I. Shod navdušeno pozdravlja naše hbrbre čete, posebno naše junaške srbske in hrvatske brate, in se jim iskreno zahvaljuje, da so s svojim nezadržnim napadom iztrgale velik del slovenske Koroške z njenim glavnim mestom Celovcem in z našo sveto Gospo Sveto ter tako obsodile za vedno nad 100.000 koroških Slovencev izpod tujega jarma.

II. Zagotavlja naše še neosvobojene in zatirane brate na zapadnem Koroškem, na Goriškem, v Trstu, v Istri in v Dalmaciji ter vse one, ki radi svojega narodnega prepričanja ječijo v tržaških in beneških ječah ter umirajo v italijanskem pregnanstvu, naših najiskrenejših simpatij in našega najglobljeja sočutja ter jim obljublja, da ne bo mirovalo, dokler ne bodo vsi pod italijanskim, nemškim in madžarskim šovinizmom trpeči bratje in vse naše zemlje z nami združeni v eni edinstveni državi Srbov, Hrvatov in Slovencev. Zato

III. Najenergičneje protestira proti vsakemu vsiljenemu kompromisu, ki bi nas oropal našega najboljšega dela, nas odrezal od morja, velik del našega naroda pa obsodil v narodno in gospodarsko smrt, tudi če se le deloma vnovič podvrže tujemu nadvladanju, deloma pa združi v posebno tujim vplivom izročeno državo.

IV. Protestiramo proti temu, da bi smel o pripadnosti k naši državi odločati plebiscit le na Koroškem, ne pa tudi na Goriškem, v Trstu in v Dalmaciji.

V. Izreka našim delegatom na mirovni konferenci v Parizu, ki se pod najtežjimi pogoji borijo nevpogljivo za naše pravice, pri-srčno zahvalo za njihov trud in naše popolno zaupanje.

Predsedstvo deželne vlade se naproša, da blagovoli te resolucije takoj sporočiti naši mirovni delegaciji v Parizu in ministrstvu za zunanje stvari v Beogradu.

Razlastitev in razdelitev veleposestev.

Graščine Rakovnik, Klevevž in Boštanj.

Prvi dve graščini sta že pod državnim nadzorstvom, kako je z Boštanjem, nam še ni znano. Glede graščine Klevevž, ki sega v občine Skocijan, Šmarjeta, Trebeljno itd. je več dokazov, da se je posestnikom v prejšnjih časih svet jemal z nasilstvi in zvijačo. Vse te krivice se morajo sedaj popraviti. Najmanj pa, kar smejo občani zahtevati pa

je to, da dobe šole (Skocijan, Telče, Šmarjeta, Klenovik) brezplačno drva. Nezaslišano je, da so zadnje zime otroci zmrzovali v šolah, ozir. se je moral celo pouk prekiniti zaradi pomanjkanja kurjave, dasi so okrog in okrog sami gozdi. Sploh pa se naj pri event. razdelitvi teh graščinskih posestev ozira na domače prebivalstvo, ki ima premalo zemljišč.

Veleposestvo kneza Auersperga.

Občinarji Novega Kota zahtevajo, da se parceli št. 2163 in 1956 vrneta ker sta bili na zvijačen način pred 80 leti vzeti nekim kmetom.

Graščina Čušperk in župnišče Videm.

Glede te graščine imajo prebivalci občine Dobropolje sledeče želje:

Občina Kompolje je imela pred dobrimi 100 leti pravico v dveh gozdih nad Trebežem in v Debelem hribu sekati potrebna drva in grabiti listje za steljo. Ta gozd je meril 570 oralov. Graščaki so znali s tožbami na zvijačne načine doseči, da so Kompoljci prišli najprej ob svoje pravice na Debelem hribu. Pri sodnih in pri vladi so rekli kmetom, da obdrže celi gozd nad Trebežem, ako se odpovedo Debelemu hribu. Ker so bile pogodbe nemške, ni nihče vedel, kaj je podpisal. Na ta način je ostalo občinarjem v servitutno porabo le 180 oralov od prvotnih 570 oralov. Čušperška graščina je danes razprodana. Gozd nad Trebežem ima g. Modic iz Blok, ki ima že dosti drugih gozdov. V Kompoljah je 112 hišnih števil, a le 50 števil ima vsaj nekaj gozda. Imenovani gozd pa leži v sredi njihovega ozemlja ter se ne more iz njega drugače izvažati, kakor po kmečkih senožetih. Ako pride torej do razlastitve, naj se razdeli med občinarje po primerni ceni.

Občina Podgora si lasti stare pravice do gozda v Zovkah, ki je bil poprej graščinski, danes pa je lastnik neki Italijan.

Občina Videm ima veliko župnišče na Vidmu - Dobropolje. Župniško posestvo obsega tri kmetije na najlepšem in najrodovitnejšem prostoru. To posestvo bi moglo preživljati 12 družin, ker občinarji so večinom četrtzemljaki. Župnikovo posestvo leži neobdelano za košenine, a občina ima premalo njiv. Tudi na take prilike se bo treba ozirati pri izvedbi agrarne reforme, če tudi ne obsegajo posestva določeno izmero veleposestev.

Še enkrat Koslerjeva graščina.

Glede graščine imajo upravične zahteve tudi občinarji Velikih Poljan. Že pred sto leti je graščina z nemško pravno nadmočjo prikrajšala občinarje za gozdove, posebno za gozd »Šoba«, ki meri nad 80 oralov. Starejši ljudje pripovedujejo, da so kmete, ki se niso hoteli odpovedati gozdu, zapirali ter jih pri sodniji pretepal. Graščaki so izrabljali kmečke denarne stiske, nevednost ter strah v svoje lakomne namene. Danes obsega imenovana graščina samo v tej občini 4 kmetije, 11 hiš, 3 žage ter polovico kmečkih gozdnih parcel. Edini mlin v občini je graščak kupil, pozneje pa uničil, ker so si drznili nekateri občinarji izdražbati lov, ki ga je imela graščina dolgo vrsto let za sramotno nizko ceno. Sedaj je čas, da se vse te krivice temeljito poravnajo.

Dr. Iv. S.:

Nekaj o davkih.

(Dalje.)

Toda plemič se ni veselil dolgo svoje zmage. V njegovo kmečko - plemiško državo je bil že položen dinamit in ta dinamit je bilo z obrtjo in trgovino se pečajoče meščanstvo. Povedal sem že zadnjič, kako so takozvani plemiči naredili mej seboj zvezo, s katero so drug drugemu garantirali naropano zemljo in kmete ter postavili na čelo te zveze ali države kralja ali cesarja, ki so ga sami izvolili in je bil torej popolnoma od njih odvisen. Izvolili so namreč vedno le takega, ki ni bil preveč mogočen gospod in ki jim je za izvolitev moral že naprej potrditi njih pravice ter če le mogoče dodati še kaj novih. Ko je bil tak vladar enkrat na prestolu, je gledal, da se na njem tako utrdi, da ga bo lahko zapustil tudi svojemu sinu, ali z drugimi besedami: iz svoje rodbine je vsak skušal napraviti stalno vladajočo hišo ali dinastijo. V ta namen je potreboval zaveznikov. Te je našel pri manj veljavnem nižjem plemstvu, ki ga je nalašč protežiral, kjer je le mogel, in pri meščanstvu, kateremu je v imenu države podelil posebne pravice, tako da je bilo od plemstva neodvisno. Obenem je skušal zrahljati moč vladajočega plemstva s tem, da se je približeval kmetom ter kjerkoli mogel, olajševal njih tlačanstvo. Da bi pa bil svoje moči bolj siguren, si je držal majhno stalno armado, s pomočjo katere je needino plemstvo lahko ustrahoval. tako, da je plemstvo začelo polagoma hoditi na dvor ter se dobrihati vladarju, ki se je nato proglasil na podlagi seveda ponarejenih listin za vladarja pomilosti božji od vekomaj do vekomaj. Zaeno s plemstvom je padla na trebuh tudi višja duhovščina, ki je bila tako samo del plemstva, obenem je pa pritiskal, ako je bilo treba, tudi papež na njo. Ker kralji in cesarji na eni ter papež na drugi strani so se vedno dobro razumeli, čeprav so se včasih, kadar so prišli navzkriž, zmerjali drug drugega z goljufi,

roparji, morilci, se obojestransko kot izvržki človeške družbe preklinjali, konečno so se pa vedno le pobotali, ker sta imeli pač — obe stranki prav!

Ko je tako polagoma toda sigurno vladar izpodjedel moč plemstva, se je jel imenovati monarh, to je samovladar in ker je polagoma veljala v celi državi le njegova volja, izključni ali absolutni monarh, država pa absolutna, seveda tudi dedna monarhija. Prav gladko to seveda ni šlo; Habsburžani so n. pr. l. 1621. na en dan obglavili v Pragi 29 knežjih in grofovskih čeških rodbin, ki so hotele neodvisno češko državo, l. 1671. grofa Zrinjskega in Frankopana, ker sta hotela neodvisno Hrvatsko in Slovenijo; kolikim so pa Habsburžani zavdali ali jih zavratno spravili s sveta, če so se njih moči količkaj zdeli nevarni, so pa že poskrbeli, da svet ne bo nikdar zvedel!

Po mestih in trgih plemstvo tako ni bilo nikdar ali pa vsaj ne dolgo gospodar. Mesto se je sicer navidezno samo vladalo, v resnici je bil pa gospodar mestni sodnik, znan še sedaj našemu ljudstvu pod imenom »rihtar«. Ta je bil postavljen od države oziroma vladarja, ki je imenoval za to službo le sebi popolnoma udane ljudi, ki so bili v stalnem stiku z vladarjevimi krajevnimi vojaškim poveljnikom. Meščanska garda ali »purgerber« je bila le za parado in bolj za kurji strah! Pravo moč je dobil v roke le vladar, ki se je opiral na eni strani na vojaščino, na drugi na uradništvo in v precejšnji meri tudi na udanost in pokorščino oznanjujočo duhovščino vseh veroizpovedanj.

V plemiški državi so se shajali vsako leto plemiči in v jako omejenem številu tudi zastopniki meščanstva v državnem ali dežel-nem zboru na zborovanje, kjer so pregledali delovanje državnega ustroja za preteklo leto in mu določili smer za prihodnje. Absolutni monarhi so ta stanovsko-državna zastopstva sklicevali začetkoma le na dovoljevanje novih davkov, končno pa še v ta namen več ne in so delali in gospodarili kar po lastni volji, nalagajoč seveda vedno večje davke mešča-

nom in kmetom, dočim so bili plemiči in duhovniki, dasi skoro izključni posestniki zemlje, skoro vsakega davka prosti.

Država, oziroma vladar pa je prevzemal v svoj delokrog vedno več panog, gradil ceste in pota, krčil vodne struge za paroplovbo ter gradil morske luke. Ker je vsak vladar hotel biti mogočnejši od drugega in so drug drugemu le imponirali, ako so imeli močne armade, katere so za slučaj kakšnega prepira ali osebnega nesporazuma spustili eno na drugo, da so se za čast svojih Veličanstev mej seboj mesarile, je stalo vse to težke denarje in zahtevalo vedno večje potrebščine, vsled česar so morali iskati novih virov za kritje svojih izdatkov. Kaj je bilo bolj naravnega kot da so šli obdačit tudi zemljo, ki je doslej lepo redila le lenega plemiča in višjega duhovnika, državi pa ni dajala ničesar. Od države plačani učenjaki so iznašli, da pride ves dohodek le od zemlje, torej je treba vse druge davke odpraviti, pač pa zemljo čim najvišje obdačiti — no in znanstveni argumenti vplivajo tudi na Veličanstva, posebno ako kaj neso! Italijani so jo prvi pogruntali, kako bi se zemlja uspešno obdačila; v milanskem okraju so izmerili ves svet, ga narisali v zmanjšanem merilu na popir, oziroma deščice ali mape po posameznih parcelah, katere so krstili s številkami, razvrstili parcele po načinu obdelave (njiva, gozd) ter dobrini donosa, cenili povprečno letno visokost donosa vsake parcele ter jo vtaknili v poseben razred, kot je bil pač donos ter so vzeli od letnega donosa toliki in toliki del za davek, in sicer kot zemljiščni davek. Italijani so torej prvi zemljo katastrirali, to se pravi opisali, izmerili, mapirali in ocenili in ta prvi kataster se imenuje milanski kataster ter je bil skozi več stoletij vsem evropskim državam za vzor, mej njimi seveda tudi takratni sedaj že ranjki Avstriji. (Dalje prih.)

K.:

Od doma do Rusije.

Bila je mrzla noč in polna luna, obdana od tisočerih zvezdic, je milo gledala na zemljo, ko je mladi vojak, Ožbaltov Jakob, stal pod nizkim oknom svoje izvoljenke, Dragarjeve Jožice, stiskal njeno raskavo od dela ožuljeno desnico, ter jej govoril tolažilne besede v slovo.

Mlad je še Ožbaltov Jakob, zelo mlad. Jedva mu je devetnajst let, a že je moral obleči vojaško suktnjo, ker je tako ukazala domovina in ravno danes je dobil povelje, da mora že naslednji dan s svojimi tovariši oditi iz Ljubljane tja proti Karpatom, na oni nesrečni kraj, kjer je zemlja globoko napojena s slovansko krvjo in na debelo pognojena z mrtvimi trupli slovanskih vojakov.

»Jožica,« je šepetal mladenič, »nikar ne jokaj! Tako težko mi je pri srcu, ko te vidim jokajočo. Bodi vesela, glej, saj sem tudi jaz vesel.«

»Kako naj bom vesela,« je ihtela deklica ter obupno vila roke. »Kako naj bom vesela in zakaj? Mar li zato, ker ti odhajaš na morišče? Ne, ne, Jakob, tega udarca jaz ne bom prenesla.«

»Kdo pravi, da grem na morišče? Mnogo jih je res, ki najdejo v boju smrt, a vsl pa vendar ne. Morda komaj polovica, ali pa še celo ne.«

»Jakob, le veruj mi, da se jih bo povrnila komaj desetina. Meniš li, da prav nič ne vem, kako se godi našim ljudem na bojnem polju? O vem, prav dobro, morda še bolje ko ti.«

In Jožica je vnovič zahtela . . .

»Beži, beži, Jožica! Ne smeš vsega verjeti! Ljudje veliko preveč govore. Niti polovica ni res. Da je sem in tja kdo zadel od kroglice, no, to se razume. Največ je pa ranjenih. Ako me pa kaka ruska kroglica malo oprasne, to mi bo morda šele v srečo. Prišel se bom zdravit domov. Vidiš, če se to zgodi, bova oba vesela.«

»O, Jakob, vesela pa, vesela. Če prideš ti domov slep, brez roke, ali brez noge, potem bova tudi oba vesela, je - li?«

»Eh no, ne bodi vendar tako črnogleda! Kje je pa zapisano, da mi bodo šli ravno roko ali pa nogo trgat? Sicer pa, ali mora biti vsakdo ranjen? Čisto lahko se zgodi, da pridem popolnoma zdrav domu. Pa ne samo jaz, čuj, Jožica, mnogo drugih še. Prišli bomo domov zdravi, čvrsti, nepoškodovani in kar je glavno, prišli bomo domov — zmagoslavno. Ti, draga Jožica, si ženska in si ne moreš predstavljati vojne tako, kot je v resnici. Ti misliš, da bomo kar tako, meni nič, tebi nič, leteli pod nož, kakor kužki. O, kaj pa še? Ako se zna sovražnik braniti, zakaj bi se mi ne znali in ako si upa sovražnik streljati, si bomo upali tudi mi. Res je Rusov menda nekoliko več, kakor pa nas, ali smo pa fantje za to! En Avstrijec zaleže najmanj za pet Rusov in še več. Kaj bodo Rusi! To so ti sami bojzljivci. Naš hauptman pravi, da če se proti Rusom le malo boli glasno zaso-pa, se ti beže, kakor zajci.«

— Deklica se nasmehne.

»Slišiš, Jakob, vprašaj tistega hauptmana, kolikokrat so Rusi že tekli pred njegovo sapo? Govoriti je pač vsakomur lahko.«

Jakob je na dekletovo opazko postal nekoliko užaljen.

»Ne norčuj se, Jožica, in nikar me ne žali! Naš hauptman je učen mož in o takih stvarih vse tako dobro ve, kakor tisti, ki se je že večkrat vojskoval. To je pa nepobitna resnica, da so Rusi plahi ljudje, zlasti sedaj, ko so za vojsko tako malo pripravljeni in krvave še od zadnje rusko - japonske vojske. Z nami, avstrijskimi vojaki, je seveda drugače. Mi smo močni, dobro pripravljene, ter imamo izvrstno komando. Komanda pa v vojni največ odločuje. Kaj pomaga milijone vojakov, če pa nimajo pravega komandanta, če jim primanjkuje dobrih vojskovodij? Vsak, še tako maloštevilen nasprotnik, jih lahko premaga. Ampak avstrijski vojskovo-

dje — hej — lahko se jim brez strahu zapupamo. Vse bo šlo, kakor po žnori. Pa tudi dobrega in močnega zaveznika imamo. Kdo je bolj spreten za boj, kakor ravno Nemeč? In naši vojskovodje, generali in drugi oficirji, so po večini vsi Nemci. Saj pravim, dekle moje, ne boj se zame! Jaz se bom prav kmalu povrnil k tebi kot slaven zmagovalec in —

»Jenjaj, Jakob, jenjaj! Ti govoriš, kakor ti trobijo na uho tvoji vojaški predstojniki. Oni te slepijo, tebe in vse druge. Sicer pa, kaj bi pa tudi bilo, če bi vam povedali vse po pravici. Sleherni izmed vas bi se uprl in vsak bi se branil iti v mesnico.«

Jakob je postal že nekoliko jezen.

— »Sedaj pa, Jožica, mi odkritosrčno povej, kdo ti je vse to natvezel? Nekdo te je prav nalašč postražil in ti namenoma otežil srce. Ko bi jaz vedel, kdo mi bega mojega dekleta, bi mu že prerahljal kosti.«

»Kdo me bega? Kako čudno govoriš, ljubi moj. Saj že vendar več kakor tri mesece traja to grozovito klanje in kaj imamo koristi od tega? Stotine in stotine ranjencev so nam navlekli na vse konce in kraje. In kaj nam ti ranjenci pripovedujejo? Le poslušaj jih pojdi! Nobeden se še ni pohvalil, pač pa pove vsakdo, koliko grozote, koliko trpljenja so prestali. In ravno ranjenci so tisti, ki nam razlagajo, da je tista avstrijska komanda, kateri ti tako slavo poješ, popolnoma za nič in da je grehe te ničvredne komande moralo ogromno število mož plačati s svojim lastnim življenjem. Ali si že slišal kakega ozdravljenega ranjenca vriskati, ko se je moral vračati v vojno? Vem, da še prav nobenega ne. Vsakdo se vrača s solznimi očmi in potrtem srcem, ves obupan, da bi prišel še kdaj domov.«

Jakobu je postajalo nekako grenko okrog srca. Začel je premišljevat in končno ni vedel, komu bi bolj verjel. Mladenič je bil pač v onih letih, ko je bil pristopen verjeti največje nemogočnosti, samo da se je njegov pogum in telesna moč stavila v ospredje. In to so avstrijski oficirji kaj dobro umeli. Sli-

Slovenski delavci!

Narodno-socijalna zveza je organizacija, ki deluje edinole za pravice delavstva. V svobodni državi morajo biti tudi svobodni državljani. Delavstvo, ki je dosedaj služilo tujemu kapitalu, se mora osvoboditi in dobiti vse one pravice v javnem življenju, ki so jih dosedaj uživali le posamezni sloji. Narodna socijalna zveza, ki je že v stari Avstriji zastopala vedno le koristi slovenskega delavstva, hoče še naprej samostojno in neodvisno zastopati zahteve jugoslovanskega delavstva. Neodvisni od milosti in izkoriščanja kapitalističnih in drugih našemu delavstvu tujih strank, hočemo uveljaviti svojo moč v korist delavskih zahtev. Vsak, kdor živi od svojega lastnega dela, mora priti v naši svobodni domovini do besede. Kako naj zastopajo koristi našega delavstva ljudje, katerim je delavec samo sredstvo za dosego njihovih protinarodnih in protidržavnih interesov?

Število članov Narodno-Socijalne Zveze narašča vedno bolj. Zato so tudi dolžnosti Zveze vedno večje. Treba je veliko denarnih sredstev, da se pomnoži narodno-socijalni sklad, ki je na razpolago delavstvu v njegovih socijalnih bojih. Kolikor večji bo sklad, tem uspešnejši bo naš boj za pravice slovenskega delavstva.

Naj bo torej dolžnost slehernega poštenega Slovenca, da zbira prispevke za narodno-socijalni sklad. Slovensko delavstvo se mora osvoboditi brezdomovinske internacionalne, ki uničuje državno in narodno misel slovenskega proletarijata.

Dopisi.

Rob. Po dolgem iskanju je deželna vlada le našla nadzornika za Turjaško graščino. Mislili smo, da bo ta gospod sedaj napravil red in konec samodovoljnemu paševanju raznih oskrbnikov in gozdnih čuvajev, pa je ravno narobe. Zelo težko ga pričakujejo v naši občini tisti, ki se bavijo z izdelovanjem škafov, in ki so prisiljeni kupovati les od graščine, ker so sami brez

kali so mladim, neizkušenim vojakom avstrijsko armado kot nepremagljivo, založeno do vrha z denarjem in vsem potrebnim. Vojakom v obraz so se hlinili češ, da je že po celi Evropi in še dalj, splošno znano, da bolj pogumnih in izurjenih fantov ni najti nikjer več pod solncem, kakor so avstrijski vojaki in avstrijska vojaška komanda, da je prva na svetu, torej se ji smejo brez strahu zaupati. Sovražnike so jim pa slikali kot največje slabotneže, brez zmožnosti in brez izkušenj, ušive, sestradane reve, pripravljene vedno na beg in izdajstvo.

S tem so glavni vojni kolovodje dosegli, da so se neizkušeni mladeniči, katerim je pohvala tako dobro dela, vsaj za hip navdušili za vojno. In to je bilo dovolj, da so potem vsi avstrijski časopisi morali pisati, s kako naravnost levjo pogumnostjo gredo avstrijski vojaki v boj za — »pravično stvar«.

Med onimi vojaki, ki so svojim oficirjem vse sveto verjeli, je bil Jakob eden prvih. On si v svoji poštenosti in neizkušeni niti predstavljati ni mogel, da bi bila tolika laž in hinavščina sploh mogoča, zlasti pa še pri visokih vojaških gospodih, ki so delali tako poštene, tako katoliško - svete obraze.

Svojo izvoljenko Jožico je ljubil Jakob z vsem ognjem mladeniškega srca in v svesti si, da je deklica razumna in poštena, jo je zelo spoštoval, vpošteval njene nasvete ter se dostikrat dal od nje voditi, kakor pokoren otrok. Zato mu je bilo sedaj jako neljubo, da se, drugače vedno oba povsem edina, glede vojaških in vojnih nazorov nikakor ne moreta vjemati.

Da bi prišel v okom tudi tej, njemu tako sitni točki, ji je začel govoriti o božji pomoči.

»Veš kaj, Jožica, recimo, da je res vse tako hudo, kakor ti praviš, toda če Bog noče, da bi me ubili, ali pa samo ranili, se mi prav gotovo ne bo nič zgodilo. Bog za vse skrbi

gozdov. A njega ni . . . Pač, gospod Ober-eigner je bil pretekli ponedeljek pri nas, Peljal se je z g. Schauto skozi Rob v gozd, tam pogledal tiste posekane smreke, katere dobe nekateri lesni trgovci, potem pa hajd nazaj. Ne da bi gospod nadzornik malo povprašal pri ljudeh kako in kaj se dela, kdo v resnici potrebuje les itd., se da on vaditi od g. Schauta starejšega in mlajšega, in pričakovati smemo, da bo v kratkem času trobil v isti rog kakor ta dva. Gospod nadzornik, zakaj pa se ne da les, v resnici potrebnim, revnim kočarjem, kateri z izdelovanjem škafov preživijo sebe in pa svojo družino, ne pa lesnim trgovcem, kateri so si med vojno itak že nabrali novaca, da ne vedo kam z njim? Ko se je g. Obereigner peljal nazaj skozi Rob, se je obema gosp. Schautta, ki sta sedela pri njem, bralo z obrazov. »Le pogledajte, mi ga imamo, z nami drži.« Gospod nadzornik, ali pripusti to vaš ponos? Upamo, da si vi kot SHS kraljevi uradnik ne bodete dali od teh dveh k nam pritepenih Nemcev natveziti kakšne bajke in laži.

Iz Rajhenburga. Bilo je v nedeljo 1. t. m. Po stari navadi zapustim svoj brlog ter se napotim po Slomu iskat koreninic za lačni želodec. Kar naenkrat se mi sem od Save nekaj zabliška. Ho, ho, kaj pa to? Urno krevsam nazaj po brdu po svoj rešpetlin ter ga nastavim. Glej ga šmenta! Zastave vihrajo med zelenjem, slovenske in srbske. »Pa ne, če so polentarji začeli kazati podplate«, si mislim, »to bo treba poizvedeti.« Hitro nabašem v torbo nekaj prvenca, kos potopače pa tisto klobaso, ki jo je Šandor pozabil v soboto pred svojo zidanico. — Bog mu daj zdravje — pa jo mahnem čez Križe proti restavraciji. Tristo medvedov! Kar naenkrat je bila cesta zaplankana in nisem mogel naprej. Neka gospodična pa je zahtevala 2 K, da me pusti dalje. »Od kedar pa imajo mavto pri Unschuldu?« jo vprašam in jo v duši priporočim sv. Galu, da bi jo čebelce pošteno opikale. Jaz jo pa krenem za hišo, pa po stopnicah in bil sem na cilju, kronci pa v žepu. Tam zagledam veliko niz-

povsod, tudi v vojni in brez njegove volje niti en las ne pade s človeške glave.«

Zdaj je Jakob zadel na pravo struno. Obupavati nad božjo pomočjo in milostjo, se je zdelo priprosti deklici greh. Rekla je nekoliko bolj mirno:

»Vem to, Jakob, da Bog za vse skrbi. Tudi tebi bo zamogel le Bog pomagati, kajti ljudje, tisti tvoji toliko hvaljeni oficirji, ti ne bodo. Vsak dan bom molila zate in te priporočala v varstvo tvojemu angelju varuhu.«

Še dolgo je stal Jakob pod oknom, Mráz mu je pretresal vse ude, a tega še občutil ni. Saj je bila nocoj poslovilna noč in zaljubljeni ljudje si imajo od slovesu toliko povedati. Da sta si nocoj nanovo zaobljubila »zvestobo do groba«, to se samo ob sebi razume. In potem, kolikokrat si bosta dopisovala in kako, da ne bodo starši vedeli itd.

V zvoniku je davno odbilo »trudne pozne ure že«, ko se je na vasi začelo glasno vriskanje. Mi vemo, da je bil to vojak Jakob, ki se je vračal domov iz vasovanja, nocoj morda — poslednjikrat . . .

Drugi dan so se vojaki po vsej Ljubljani zbirali k odhodu. Oficirji so bili danes z vojaštvom izredno prijazni in naš Jakob, ki je zalezal debele pol ure, ni bil kar nič okregan.

Pred odhodom so dobili vsi vojaki vina. Kar načuditi se niso mogli, odkod danes ta prijaznost in gostoljubnost, ko vendar doslej navadni vojaki niti kapljice vina niso nikoli pokusili.

Okrog njih je hodil debeluhasti major, katerega so se vojaki radi njegove strogosti bolj bali, kakor živega vruga. A danes je bil major dobre volje in še celo priganjal jih je, naj le pridno pijejo.

»Fantje, le pije, le, da boste bolj veseli in korajžni! Le privadite se na vino, v vojni ga boste redno vsak dan po dvakrat in še večkrat dobivali.«

Vojakom seveda kaj takega ni bilo dvakrat treba reči. Pili so, dokler je bilo kaj in vino jim je zlezlo v lase.

ko mizo, na njej so pa sedeli rajhenburški fantje, v rokah držeč štremente. »Od kedar ste pa šli med muzikante? Ako res kaj znate, pa zaigrajte Sokol - marš!« Ko bi bili slišali, kako so ga yrezali! Kar pete so me jele srbeti, akoravno sem star. Kar naenkrat stopi gor na tisto mizo gospod dr. Dimnik iz Krškega. Pripovedoval je, da so naši vojaki zmagali na Korškem. Fajn je povedal! Ko je končal, smo se vsi morali odkriti in zapeti »Lepa naša domovina«. Tudi naš nadučitelj je govoril ter pohvalil tamburaše, da so narodni fantje in da je lepo od njih, da se žrtvujejo za Sokolski dom. Ta govor me je tako zadel v srce, da so me začele tiste kronice tiščati v žepu. Baš sem premišljeval, ali bi jih odrinil ali ne, ko stopi k meni naš novi poštar, Strgarjev Lojze, pa mi prinese karto, na kateri se je nekdo bedake delal iz moje pušcavniške brade. Na jezo in da si potolažim vest, kupim kar za dve kroni razglednic ter se spravim k pisanju. Ravno sem se začel s svinčnikom v roki zahvaljevati Poldeu za njegov kompliment, saj ga poznam muheca, ko se oglasi tretji govornik, gospod Serajnik iz Koroškega. Ta vam je govoril, kakor da bi rožice vezal. Povedal je o grozodejstvih, ki so jih učinili nemčurji na Koroškem, trdil, da je vsega pravzaprav kriv neki ljubljanski vitez in da se imamo Srbom zahvaliti, ako je danes Koroška svobodna. Potem smo pa gospoda Serajnika dvignili ter nosili po vrtu. Bil sem tako navdušen, da sem mu dal za eno pipo prvenca, v senci posušenega. Kratko rečeno, lep večer je bil. Kakor slišim, so tamburaši naložili za bodočo fanfaro 500 K, za Sokolski dom 200 K. Še mnogo takih uspehov želi pušcavnik iz Suhega poliča.

En dan v Radomljah. (Resnična dogodba.) Kratak odmor! Na postaji piha kamničkan svoj ph, ph, napenja svoja rebra, se upira in konečno zdrkne z vso silovitostjo po železnem tiru svojo trnjevo pot, proti planinam. Sedim v kupeju v družbi prijatelja. Nemo sem zrl ta lepi svet, to ravan, te lične vasi. Vse me tako živo spominja onih lepih krajev tam okrog solčne Gorice, Centna

Čas odhoda je napočil. Godba je zaigrala in vojaki, vsi precej vinjeni, so začeli takoj ob pričetku korakanja glasno vriskati in prepevati.

Ljubljansko občinstvo je hitelo na ulico, da vidi in pozdravi odhajajoče vojaštvo.

Oficirji, videč, kako drvi ljudstvo skupaj, so začeli vzpodbujati vojake:

»Halo, fantje, vriskajte vendar, dekleta vas gledajo. Pokažite, da niste mevže, ampak pravi, slovenski junaki, ki greste prepevaje nad sovražnika! Glejte, glejte, koliko občinstva, a mladih deklic največ. Halo, fantje, vriskajte in pevajte!«

Vzpodbuda oficirjev je delovala na več ali manj vinjene vojake, kakor bi prilil petroleja v ogenj.

»Živio! Hura!« je zadonelo iz stoterih grl in vsakovrstne pesmi, brez vsakega takta, so začele poždrayliati gledajoče občinstvo.

Tudi Jakob je pel. Kako bi vendar mogel molčati, ko je bilo vse okrog njega tako dobre volje.

Ljudje so s smehom na ustnih in z bolestjo v srcu veselim vojakom prijazno odzdravljali ter jim z rokami in robcji mahaje istotako klicali krepki »Živio« in »Na zdar!«

Na kolodvoru so se poleg drugega občinstva posebno odlikovale razne gospe in gospodične, ki so darovale vojakom smodke in svalčice ter jih obsipale s cveticami.

Med vriskanjem vojakov, ki so vstopali v takoimenovane »živinske vagon«, se je kaj čudno vmešaval glasen jok skrbnih mamic, dobrih sestric in ljubečih nevest, ki se kljub dobremu razpoloženju odhajajočih svojcev, nikakor niso mogle potolažiti.

»Živio, zbogom, na svidenje!« začulo se je iz vagonov in vlak se je jel pomikati, ne meheč se za jok obupanih žensk, ki je zlasti v tem trenutku postal še glasnejši — — —

(Konec prihodnjic.)

težka mora leži na mojih prsih, dih za dihom valovi v srditem pohodu tja čez triglavskega orjaka, do kletega pohotneža, ki je ugrabil našo žarno, sinjo nevesto, katero drži v svojem strupenem objemu, zasaja v njeno živo meso ostre kremlje ter sušlja na njeno uho, eviva, eviva . . . a njena duša plaka, srce bolestno ječi, njeni udi se krčijo v odporno silo, krvave solze zalivajo njeno deviško oko . . . Jarše - Mengeš! Zdrznem se in zapustim s prijateljem tega počasnega brzotekača. Hladni, večerni piš dahne svoj oživljaljoči žar. Čelo se razjasni, izginevajo tužni momenti. Srebrno - čisti trak kamniške Bistrice valovi, šumi, šušti svojo prelepo, rožnato pesem v daljavo, tujino . . . Radomlje! Na cilju, prijatelj! Le glej oazo sredi Sahare! Kjer stojiva, na tem idilično lepem prostoru, razsvetljenem z električno lučjo imenovan baje Wilsonov trg, je bila zbrana pestra, mnogoglava množica ob času našega ujedinjenja. Tukajšnji sivolasi gospod župnik je korakal med množico, klical z drugimi vred »živela Jugoslavija«. Ljubezen Slovanstva je prepletala med sosedi svoje žarne trakove, poživilja naš zdravi rod, grli svojo lepo, vznešeno pesem odločnosti, omike, naobrazbe, katero najdeš malo kje na deželi. Cvetni zbor vaških deklet, biser naše bodočnosti, stopa lahkono v tem rajju, se družijo v lepi, čisti sestriški ljubavi v svojem domovju, kjer zaori iz njih čistih grl »Slovenka sem, Slovenka čem ostati . . .« In ti radomeljski fantje! Ko zreli možje zro v daljni svet. Ponos mladeniške zavednosti bereš raz njih pohoda, pogleda in govora. Prijateljska, bratska ljubav Slovanstva jih najde združene na gledališkem odru, kjer se proizvajajo težke, lepe in poučne igre, kakor nikjer drugod na deželi, pod spretno roko gospodične učiteljice. Pojdi, prijatelj! kreniva h gospodu županu Jermanu. Mož pošteni, zaveden, odkrit značaj. Zgradil je električno centralo, katera ga je stala ogromne tisočake. A on se tega ni strašil. Oskrbel je vso vas z lučjo, za kar so mu vaščanje zelo hvaležni. Gospodov dan, 24. maja 1919. Vaški zvon je zazvonil svoj bim bom. Ljudstvo je hitelo k službi božji. Tudi midva s prijateljem kreneva ono pot k Sv. Marjeti, vaški patroni. Hvaljen bodi, Jezus Kristus, zadoni raz lece govornika, propovednika svetnika Janeza Kalana glas. »Dragi Radomljani! Že dolgo me ni bilo tu med vami. Bil sem v Ljubljani. Marsikaj se je za časa moje odsotnosti predrugačilo in tudi pri vas. Pijančujete, plešete, vriskate in se veselite. Ali nič ne pomislite, da je naša država v nevarnosti? Vidite, jaz sem bolan, bolan same žalosti radi domovine. Tako, g. svetnik, kaj pa 1. 1914., ko se je vršilo veliko zborovanje SLS v »Unionu«, a takrat niste bili bolni, ko je vaše stranke vodja, pobegli dr. Šusteršič in drugi, človek najžalostnejšega spomina, vpil in se drl: vojska, vojska mora biti! Takrat bi bili povzdignili svoj bolni glas med vaše vrste: stojte, moritev je Bog prepovedal! Sedaj pa, ko si hoče mladina razvedriti svojega duha, zatreti v sebi oni krvavi vonj, spraviti svoje živce v prvotni tir, v narodni pesmi, čaši vina, v parkratnem zavrtu, o pitju do pijanosti niti govora ni, joj, joj tebi, kakšen greh je to? »Kaj delajo ti dedci tam v Parizu . . .« Je-li to izraz, ki ga vrže raz prižnico omikan človek v izobrazbo ljudstva? Mar menite, da je kmetsko ljudstvo še vedno na isti stopnji neomike? Ne in ne. Ono se predobro zaveda, kaj spada v cerkev in kaj na shode. »Pa vaše društvo ste prekrstili v »Jugoslavijo«. Ali se sramujete imeti katoliško izobraževalno društvo? Saj ste vendar katoličani, saj hodite radi v cerkev. Kaj je temu vzrok, Zapeljani ste, zapeljani!« O ne, Radomljani se ne dajo zapeljati od nikogar, temveč oni gledajo z odprtimi očmi, presoajo s svojimi možgani, da je pogubonosni režim dr. Šusteršiča izpodkopal teren oni sili, ki je tlačila kmeta k tlom, mu prevzela svoj lastni jaz in ga terorizirala na tako nizek način, da vam je bil navaden ba-

cek. Sedaj je pa dvignil svojo glavo in vas je strah. Sicer pa Vas pridigarja mi vprašamo, ali Vam je beseda »Jugoslavija« pohujšljiva? Kaj pa Vaši gg., ki imajo v Ljubljani knjigarno niso več katoličani, ker so prekrstili »Katoliško« v »Jugoslovansko«? »Pa Orli, Orli! Kaj vam je ta ptič tako zopern in ga nemarata več? Kar odkrito povejmo, vi ne marate Orlov, ker so vsaj en majhen krščanski, samo en majhen.« Tudi to ni resnica. Orel je plod Šusteršičeve zlobne taktične poteze t. j. povsem nepotrebni politični razdor vržen med Sokolstvo. »Jaz, jaz sam bodem pazil na policijsko uro in jaz naznanil gostilničarje, jaz se nikogar ne bojim. Pa tudi vi vsi skupaj morate paziti, pa kar meni naznanite, bom že jaz naprej.« Torej, tudi na to polje denuncijanstva ste se vrgli g. božji namestnik? Ščuvate soseda proti sosedu, hočete spraviti ljudi v nesrečo, tožbarenje, priseganje in kar je s tem v zvezi? Ne, kaj takega je zmožna le propadla avstrijska duša, toda v Radomlju take ne boste našli. In to, ker vidite njih odkritost, njih poštenost, vas peče, boli. Iztrgali so se izpod vašega krutega jarma in nočejo biti več vaše orodje. Vaš celokupni govor je spadal v drugi lokal, na prostor, kjer je dana slehernemu beseda in tam bi slišali vse drugači odgovor, kakor tu in katerega ste v polni meri zaslužili. Avstrijski hujskači še vedno ne mirujejo s svojo peklenko politiko in vznemirjajo mirno ljudstvo s kraja, kjer bi se mogla razlegati ona lepa od Boga. zapoved: »Ljubi svojega bližnjega, ko samega sebe!«

Stražišče pri Kranju. Prvi občinski odbor, ki je v »Resnici« razglasil zaupnico Šusteršiču, je bil naš. Letos na binokostni ponedeljek ob priliki birmovanja je pa tudi naše modre občinske može in župana srečala pamet. Pripoznali so javno svojo zablodo in kar najsičajneje pozdravili škofa, proti kateremu so se pred letom uprli. Gospod župan in občinski svetovalci so se v ekvipažah peljali škofu naproti in gospod tajnik je vodil kavalkado nadebudne mladine. Fantek je pri tej priliki pač pokazal, da je rojen vojak, aranžer in organizator, kar je pač umljivo, saj so še oča dosegli pri vojakihi visoko dostojanstvo in odločali pred leti o sreči in nesreči naših fantov v Šentpeterski vojašnici. Manj razumljivo nam pa je, kako da take odlične moči ne morejo porabiti pri naši armadi. Menda se gospod župan vendar ne boje, da bi se njih fantek ne pobratil s Srbi, o katerih so se takrat, ko smo imeli vsi zavezan jezik, izrazili, da jih bi bilo sram, če bi bili Srbi naši bratje. Sicer pa upam, da so tudi v tem oziru premenili svoje mišljenje in bodo ponovno, kakor binokostni ponedeljek škofu, ponudili svoje in svojega sina zmožnosti naši domovini.

Iz Ajdovca pri Žužemberku. Naš župnik Nace Žust pa je ptič! Drugje morajo pripravljati volilne shode s tiskanimi vabili, bobnati je treba po časopisih in še osebno bodriti ljudi. Vse to si naš Nace prihrani. Mežnar zvoni v nedeljo dvakrat, trikrat, pobožno ljudstvo prihiti v cerkev, da bi dobilo verske utehe in pouka. Tedaj pa stopi na prižnico župnik ter napravi politični shod. Udriha brezobzirno na levo in desno po neljubih mu osebah, a nihče mu ne ugovarja, ker bi ga takoj spravil v zapor zaradi motenja vere. Taki politični shodi so pri nas vsako nedeljo, da je ljudstvo že popolnoma zbegano in podivjano, pametni ljudje pa so sklenili, da sploh ne bodo več hodili v cerkev. Enkrat se spravi župnik na organizacijo Jugoslovanske demokratske stranke, drugič pa na posamne pristaše te stranke. Na zadnjem takem »shodu« je obdelaval Jerneja Lavriča samo zato, ker čita in širi »Domovino«. Zadnja župnikova nedeljska pridiga se je sukala nekako v teh smerah: »Kakor sem vam že priporočal, treba je, da se čim preje vsi zapišete v kmečko zvezo, ker nam liberalna stranka nastavlja mreže. V Spodnjem Ajdovcu je oseba, ki naroča pohujšljive li-

beralne časopise, kakršna je »Domovina« ter jo širi med vas pobožno ljudstvo. To bom zabranil. Ker je ta oseba v najemni hiši, šel bom k njegovemu gospodarju, sicer pa bom prosil pomoči tudi pri njegovi ženi, ki je vsaki dan pri obhajilu. Ne bo ne sejal ljuke med pšenico. Prišel pa bom tudi k vsakomur, ki bi ta list kupil.« — Popoldne pa je župnik po litanijah molil »za spreobrnjenje tistega, ki liberalne liste širi in ljudstvo pohujšuje«. Vprašamo Vas, g. urednik, ali so taki shodi v cerkvi dovoljeni, v Ljubljani imate menda med strankami nekako premije. Ali ta dogovor dovoljuje podobno hujskanje v cerkvi? Povprašajte vendar gospode, ki vodijo nasprotno stranko! Tudi mora biti kak državni zakon, ki nas brani pred osebnimi napadi s prižnice in proti zlorabi verstva v umazane politične namene. Pripomnimo le še, da je župnik do pobega dr. Šusteršiča priporočal in širil »Resnico« in »Novice«. — Opomba uredništva: Preskrbeli bomo, da bodo za to nezaslišano gonje zvedele pristojne oblasti ter poslane Vašemu župniku nagobčnik.

Iz Žužemberka. Pri nas v trgu, ki broji komaj kakih 1000 duš, imamo nič manj kot 10 gostiln in jih je tedaj več kot polovica preveč. Tudi mi smo zato, da se koncesije čimbolj omejijo in da bodo tiste gostilne, ki še ostanejo, res na mestu in da bodo zaslužile svoje ime, ter odgovarjale svojem namenu. Žalibože se moramo v tej zvezi zopet ukvarjati z osebo danes že širom in stranom slabo znanega Vehovca. Tudi on ima ozloma je imel neke vrste oštarijo. To pa je iz razlogov oportunitete začetkom leta 1917 izvrševati opustil in je ni od takrat pa do 30. maja letos prav nič izvrševal. Mi imamo sicer znano določilo še sedaj veljavnega obrtnega reda, po katerem bi moralo pristojno glavarstvo Vehovčevu koncesijo črtati. Zato pa opozarjamo glavarstvo na njega uradno dolžnost in smo popolnoma prepričani, da se bo to zanesljivo tudi takoj zgodilo in da bodo naš g. glavar s tem vneto podprl prizadevanje »Svete vojske« in tudi svojih uradnih predstojnikov, ki stoje na čelu treznostnemu gibanju. Ne želimo si opazati iz Vehovčeve oštarije ven tako gibanje, kakor smo ga morali ob priliki otvoritve opaziti pri našem občinskem tajniku, ki je do danes eden izmed tistih redkih gostov pri Vehovcu, ki dokazujejo popolno brezpotrebnost Vehovčeve gostilne. Naj vzame g. tajnik natančno, da tisti njegovi pohodi na javno ljudsko moralo silno slabo učinkujejo in mečejo čudno luč na njegovo moško samozavest. Ljudje se izprašujejo, od kod ta Vehovčeva gostoljubnost, oziroma to najnovejše navdušenje tajnikovo do Vehovca? Ali pa se morda sicer vedno sila modri g. Franjo opaja in prodaja že na Judežev račun? — Vederemo!

Trgovina in industrija.

Letošnja letina v Srbiji kaže prav slabo vsled neprestanega deževja. Ponekod so po trikrat sejali, toda brez uspeha. Slabo kažejo tudi vjogradi in sadje.

Premog v Srbiji. Naš minister za gozdarstvo in rudarstvo je povedal v parlamentu, da se proizvaja v Srbiji dnevno po 18 vagonov premoga. V treh mesecih pa se bo premoga več pridobivalo kot pred vojso.

Kvas se je zopet podražil vsled povijanja plač delavcem in vsled podražanja surovin. Cena kvasu je v tovarni v Račjem 15 K, pri razprodaji na drobno pa 18 K za kilogram.

Hranilne vloge se bodo s 1. julijem obrestovale po 3%.

Nemška bojna društva »Schulverein«, »Södmark« in »Heimstatt« so razpuščena z vsemi podružnicami vred. Vse premoženje teh društev se stavi pod državno nadzorstvo.

Pri podpisovanju našega državnega posojila se je dosegel najlepši uspeh v Dalmaciji, čeravno imajo najlepše in najpremožnejše kraje zasedene Italijani,

Trgovska pogodba med Jugoslavijo in Češko - Slovaško je bila podpisana dne 5. t. m. Na blago se bo pobirala carina po najnižjem srbskem tarifu.

Naša in nemška krona. Na Dunaju zamenujejo naše krone tako, da izplačajo za 1000 naših kron 1200 nemških.

Industrijalci, trgovci in obrtniki, ki se zanimajo za uvoz raznovrstnega blaga v Kanado in za izvoz blaga iz Kanade, se pozivljajo, da to sporoče takoj trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani. V prijavih je natančno navesti, katere predmete bi posamezne trdke rade izvažale iz Kanade in katere uvažale v Kanado.

Izvoz jajc v Švico. Tvrdkam, ki se zanimajo za izvoz jajc v Švico, je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled seznam švicarskih tvrdk, ki se pečajo z uvozom jajc.

Politične vesti.

Celovec naš! Naše čete so dne 6. t. m. brez bojev zasedle Celovec. Sedaj imamo zasedeno vse koroško ozemlje kolikor nam ga je določila mirovna konferenca v Parizu.

Premirje na Koroškem. Isti dan, ko je naša vojska vkorakala v Celovec, se je v Kranju sklenilo premirje. Nemške čete so se morale takoj umakniti v nevtralno ozemlje, jugoslovanske čete pa na novo demarkacijsko črto, v kolikor so jo bile prekoračile. Sovražnosti so se popolnoma ustavile. Toda kako dolgo bodo Nemci držali besedo?

Naše odposlanstvo pri Wilsonu. Dne 5. t. m. je sprejel Wilson v Parizu naše odposlance gg. dr. Brejca, dr. Ehrlicha, Golouha, škofa dr. Jegliča, dr. Novaka, Prepeluha, dr. Ravniharja, dr. Shvegla, dr. Trillerja in župnika Trunka. Prosili so ga za posredovanje, da nas ne razkosajo. Govore je prevajal v angleščino dr. Shvegla. Wilson se je pokazal povsod dobro poučenega ter je obljubil pomoč. Sprejem je trajal tričetrt ure.

Rešitev glede Reke zopet odložena. Naša mirovna delegacija je odklonila antantni predlog, obenem pa je podala protipredlog, ki pove skrajne meje, do katerih gre naše popušcanje. V tem protipredlogu sprejemajo naši odposlanec neodvisno reško državjco, h kateri bi pripadali okrajji Pazin, Labinj in Voloska z otokom Čresom. Trije zunanji dalmatinski otoki bi prišli pod zvezo narodov. Zader in Šibenik morata ostati nam, nadalje pa se morajo ugodneje rešiti naše meje na Koroškem in proti Ogrski.

Pomiloščenje političnih in vojaških kaznjencev. Dne 5. t. m. je sprejel regent Aleksander ministra dr. Kramerja ter pri tej priliki podpisal obširno pomiloščenje za Slovenijo. Kazen je odpuščena vsem, ki so bili pred 29. oktobrom l. l. obsojeni zaradi političnih ali vojaških zadev.

Voditelj štajerskih Nemcev pod ključem. Državni kancelar Nemške Avstrije dr. Renner je zaukazal brzojavno iz Pariza, da je takoj aretirati dosedanjšega štajerskega deželnega glavarja dr. pl. Kaana in socialno-demokratska voditelja Einspinnerja in Resla.

Srbsko - bolgarske meje določene. Meje med našo državo in Bolgarijo so tudi že določene. Le ob Strumici se popravi nam v korist meja, da bo zavarovana Timoška železnica, sicer ostane vse pri starem. To ugodnost za Bolgarijo je dosegla romunska delegacija, ki ruje skrivaj proti naši državi podobno kakor Italija.

Borojević vodja boljševikov. Madžarskim boljševikom na Slovaškem poveljuje izdajca Borojević. Čas je, da ga vržejo vse naše občine iz liste častnih občanov.

Škof Mahnič prost. Italijani so izpustili škofa Mahniča, ki je že na potu v Beograd.

Solun nadomestilo za Reko. V Beogradu so dobili vest, da prepusti Grška naši državi pristanišče Solun v pristo vporabo. To bi menda naj bilo nadomestilo za izgubo Reke, proti čemur pa najodločneje ugovarjamo.

Čehi za osvoboditev Slovaške. Zadnje čase so se Madžari z vso silo vrgli na Slovaško ter marsikje s svojo premočjo prisilili češke čete k umikanju. Tedaj pa se je vsa Češka brez poziva prostovoljno prijavila za obrambo domovine. V par dneh se je oglasilo toliko prostovoljcev, da je moral minister za narodno obrambo opozoriti prostovoljce, naj ostanejo pri svojih civilnih poklicih. Posebno mnogobrojno so se prijaviли Sokoli. Prvi transport Sokolov na fronto je štel 4000 mož.

Vojaška diktatura na Slovaškem. Zaradi vojskovanja na ozemlju Slovaške je češki vojni minister proglasil za celo ozemlje vojaško vrhovno oblast.

Vodja bavarskih komunistov (boljševikov) ustreljen. V Monakovem so ustrelili po prekem sodu vodjo prekucuhov Lovineja.

Varstvo manjšin v Nemški Avstriji. V mirovnih pogojih, ki jih bo morala sprejeti Nemška Avstrija, so tudi posebne točke za varstvo nenemških narodnosti, ki bodo ostale v tej državi. Avstrija mora jamčiti za popolno osebno varnost in svobodo nenemškim manjšinam tako glede verstva kakor tudi šol. Vse narodnosti morajo biti enakopravne pred zakonom. Avstrija mora priznati vsem jezikom in narodnostim pravico in možnost, da se poslužujejo svojega jezika pred sodiščem. Isto velja tudi glede šol. Manjšinam, ki ne govorijo nemško, a jih prebiva v enem kraju znatno število, se mora dati prilika za pouk v materinem jeziku. Da se bodo te odredbe res izvrševale, bo imela nadzorstvo zveza narodov. — Nemškim obljubam seve Slovani že zdavno več ne verujemo. Edino jamstvo, da jih bomo znali k temu prisiliti, so nemške manjšine med nami. Ravnali se bomo po glasu: zob za zob.

Kaj bo z Rusijo? Zadnje dni je prišel v Ljubljano znanj ruski pisatelj profesor dr. Vergun, ki je povedal, da je Rusija že preživela krizo ter se bliža ozdravljenju. Rusija bo zopet edina in mogočna še preden se v drugih državah napravi red. Boljševizem je nekaka bolezen, kakor je bilo bogomilstvo, ki je pogubilo staro srbsko in bolgarsko carstvo. Ko bo boljševizem premagan, bo nastopila nova, cvetoča Rusija na demokratskih načelih ter bo prekosila zapadne države. Za Slovane bo vzklila sreča v vzajemnosti jugoslovanske, češke, poljske in ruske države. Ta vzajemnost bo čisto drugačna kot je bila pred svetovno vojno. Slovanska zveza bo temelj trajnega svetovnega miru.

Tedenske vesti.

Našim naročnikom. Množe se pritožbe, da nekateri naročniki ne dobe posamnih številok »Domovinec« ali pa mnogo prepozno. V obeh slučajih je upravništvo brez krivde vzrok je iskati le v poštnih razmerah. Vsem naročnikom se odpošlje list v petek, tako da bi ga morale tudi oddaljene pošte imeti vsaj najpozneje v nedeljo zjutraj.

Dopisnike prosimo, naj pošiljajo prispevke za »Domovino« tako, da jih prejme uredništvo v sredo, sicer jih ni mogoče več priobčiti dotični teden.

Naš zadnji klic v Pariz. Dne 10. t. m. je sklicala Jugoslovanska demokratska stranka v Mestnem domu v Ljubljani veliko manifestacijsko zborovanje za naše meje. Udeležba je bila velikanska. Govorili so dr. Novak, dr. Ravnihar in dr. Triller, nakar je prečital načelnik stranke dr. Tavčar odločno izjavo, katere drugi del se glasi: **Ne dopustimo, da bi se za nas v Parizu barantalo,** kakor za blago in kličemo vsemu svetu odločen in svarilen glas, da **Jugoslovani nikdar nikomur ne bomo robovali!** Nikdar ne bomo prenašali tujega jarma, od nikogar se ne damo zaslužnjevati, najmanj pa od Italijanov! Naj to čuje italijanska vladna gospoda in naj si zapomni, da si na koncu koncev **hočemo in moremo tudi smi priboriti svojo**

svobodo! Dokler nam ta ne zasije, ne bomo mirovali in se ne strašimo nobenih žrtev! — Enake protestne shode so priredile še sledeče krajevne organizacije JDS.: Bled, Domžale, Jesenice, Kamnik, Kranjska gora, Lesce, Litija, Novo mesto, Radovljica, Ribnica, Srednja vas, Št. Vid nad Ljubljano, Škofelja, Škofja Loka, Šmartno pri Litiji, Spodnja Šiška, Vel. Lašče, Vinica, Višnja gora, Zagorje, Zirovnica, Žužemberk, Dol-Hrastnik, Kozje, Poljčane, Središče, Maribor, Cerklje-Čatež, Boh. Bistrica, Rajhenburg i. dr.

Enotni protestni shod v Ljubljani sklicujete obe stranki v petek 13. t. m. ob pol 5. uri popoldne na Kongresnem trgu.

Veliki protestni shodi proti razkosanju jugoslovanske zemlje so se vršili o binkoštnih praznikih po celi Sloveniji in Hrvatskem, med temi posebno številno obiskani v Novem mestu, Celju, Ptuj, Laškem trgu, Brežicah i. t. d.

Kdo dobi državljanstvo v naši kraljevini? Tozadevni zakonski načrt je sedaj v beogradskem ministrstvu izgotovljen. Državljanstvo dobe vsi dosedanji državljani v deželah, ki jih obsega naša nova kraljevina. Tisti Srbi, Hrvatje in Slovenci, ki imajo domovinsko pravico v pokrajinah, ki so prišle pod tujo oblast (Primorsko itd.), dobe naše državljanstvo, kakor hitro se priselijo v našo državo ter se v ta namen prijavijo pri politični oblasti. Prebivalci drugih slovanskih narodnosti, ki žive v naši državi, se lahko odločijo po enem letu, alj zaprosijo za naše državljanstvo ali za svojo pristojno državo. Glede pripadnikov drugih narodnosti (Nemci, Madžari) pa se bo dve leti po sklepu miru odločilo, alj se sprejmejo ali pa se bodo morali izseliti.

Kje so divjaki? Koroški Nemci so z našimi vojaškimi in civilnimi vjetniki postopali nečloveško. Povsod so jih nemški vojakji in civilni podivjanci pretepali, jih opljuvali ter jim grozili s smrtjo. Naši vjetniki so bili ves čas v smrtni nevarnosti. Pretečeni teden pa so prihajali v Ljubljano koroški vojni vjetniki — vojaški in civilni — v celih procesijah, toda nihče jih ni niti grdo pogledal. Prav je tako! Naj se ta kulturni rod uči dostojnosti in olike pri nas.

Vlada in dinastija sta z namj. Povodom nedeljskega protestnega shoda v Zagrebu je ban izjavil, da se z resolucijo, v kateri se protestira proti italijanski požrešnosti, strinjate tudi vlada in dinastija.

Nad 34 let stari vojakji bodo vsi odpuščeni. Prav kmalu se odpuste v naši državi vsi vojaki, ki so dopolnili 34. leto.

Z bogom! Vsi nemški uradniki, ki so bili odpuščeni, morajo 15. t. m. zapustiti Jugoslavijo. Seboj smejo vzeti le dva kovčega.

Ljudsko štetje se izvrti v naši državi še letos.

Zahvala. Konzistorij lavantinske škofije je poslal poverjeništvu za socialno skrbstvo znesek 10.000 K za invalide, njih vdove in sirote, kateri znesek je poverjeništvu izročilo Komisiji za preskrbo vračajočih se vojn timer v Ljubljani, za kar bodi prečastitemu konzistoriju izrečena najiskrenejša zahvala.

Železniški promet Marjbor - Velikovec se vrši zopet redno. Tudi nadaljna progoda do Celovca bo malu popravljena.

Družba sv. Moharja je dobila nazaj svojo tiskarna. Tisk družbenih knjig se nadaljuje.

Kako izgleda nemštvo Radgone? Mesto Radgona nam je torej priznana. Splošno se misli, da pridobimo s tem nemško mesto. Kaj je resnica? Izmed 735 družin, ki žive v mestnem okolišu, ima 410 družin sloven., 40 družin pa ogrska, italijanska i. dr. rodbinska imena. Torej je le 285 družin z nemškimi imeni, a s tem še ni rečeno, da so res tudi Nemci. Poglavitno pa je, da je ta umetno narejeni nemški otočič obdan okrog in okrog s Slovenci.

Čiščenje. Iz Ptuja so izgnali rodbino znane hajskača, bivšega »Štajerčevega« urednika dr. E. Wenigerholza.

Najet umor. V Podložu pri Ptujski Gori je ubil na cesti ponoči Josip Šoštarko kmeta Andreja Marzidovška. Morjlica je najela Marzidovškova žena, ki mu je obljubila 600 kron. Poročena sta bila šele od lanske jeseni. Toliko podivjanost med našim ljudstvom je prinesla vojska.

Ptujska gimnazija je imela ob splošnem prevratu med 179 dijaki samo 21 Slovencev. Na zavodu so vladale tako nestrpne razmere, da so se slovenski dijaki izogibali tega nemškega gnezda. Letos z novim letom se je otvoril 1. slovenski razred, ki šteje 35 dijakov in 5 hospitantk. Ker bodo v bodoče obiskovali ta zavod tudi našj Prekmurci, ima zagotovljeno bodočnost. Gimnazija bo popolnoma slovenska ter se preustroji polagoma v realno.

Vrnitev naših vojnih invalidov iz Italije. Prejšnji teden je prispelo v Zagreb 750 naših vojnih invalidov iz Italije. V Italiji se jim je godilo skrajno slabo.

Cemu toliko ozirov in — stroškov? Na Jesenicah je naša vlada na ljubo par nemškutarjenjem otvorila na ondodni slovenski ljudski šoli 4 nemške paralelke, ki jih obiskuje le 64 otrok, a še teh starši so večinoma Slovenci po rojstvu. V 4. razredu so le 3 otroci.

Zadoščenje šele v Jugoslaviji. Naš regent je podelil vpokojenemu sodnemu svetniku Tomažu Einspielerju v Ljubljani v priznanje njegovih prezrtih zaslug naslov in značaj višjega sodnega svetnika. Avstrijska pravosodna oblast je Einspielerja predčasno vpokojila samo zato, ker se je neustrašno potegoval za pravice slovenskega jezika.

Za poštne inšpektorja je imenovan Jakob Vrečko, zaveden štajerski narodnjak. Prideljen je poštne ministrstvu v Beogradu.

Ali se državna oblast neha pred samostansko porto? Naše državne oblasti se je dovolj jasno opozarjalo na Zatiški samostan, ki je podr. za matični zavod v Mereravju, torej v sovražni državi. Jasna je bila tudi vladna naredba, da se mora imetje neprijateljskih podanikov staviti pod državno nadzorstvo. Ali se je že kaj ukrenilo glede zatiškega samostana? Oblasti naj se ne puste preslepiti, ker je iz politične previdnosti imenovan za priorja Slovenec, ki pa je samo navidez gospodar. V resnici gospodarijo še vedno nemški menihi. Kakšna očitna prusaka sta bila med vojsko patra Herman in Štefan, je celi okolici dobro znano. Zanesljivo vemo, da patra Štefana (Geiyer) še vedno skrivajo v samostanu, a v prijavi orožnikom in županstvu so ga zamolčali. Samostan se je očitno upiral, ko je bilo nedavno treba dati konje za našo vojaštvo. Zakaj so se najbolj upirali prebivalci Metnaja povodom poziva k orožnim vajam in oddaje konj? V bližini te vasi se je celo iz zasede streljalo na orožnike in župana. Javna tajnost je, da imajo na te vaščane patri največji vpliv ter so celi dan prihajali na posvetovanja v samostan. Državna oblast naj prestopi s plamenico samostanska vrata ter odredi nemudoma državno nadzorstvo.

Učitelji se ne sprejemajo v aktivno vojaško službo. Ministrski svet je sklenil, da se rezervni častniki, ki so po poklicu učitelji, ne bodo več sprejemali v vojaško službovanje.

Zavod za pospeševanje obrti v Ljubljani naj bi se vendar oziral tudi na obrtnike na deželji, ki si še težje kot v mestih priskrbe potrebni material n. pr. usnje, sukanec, barve itd. Dosedaj se na take prošnje baje sploh ni oziralo ali pa se morda delajo izjeme med pristaši političnih strank.

Iz Ježice smo prejeli iz krogov ondodnega »Orla« uničevalno kritiko o vprizoritvi »Krivoprisežnika« dne 29. m. m. Dopisnik pravi, da je člane »Orla« in sploh vse dostojne Posavce sram, ker so videli tudi gostje iz Ljubljane in okolice, kako bi se ne smelo igrati. Vprizoritev je bila tako malovredna, da si je »Orel« nakopal sramoto, ki ga bo preživela. Dopisnik pristavlja: »Nitj ene zvezde nj na

temnem nebu. Ako ne zmoremo niti take priproste vprizoritve, pustimo oder in vsako javno nastopanje, da se nam ne bodo smejali domači in tuji!«

Vinogradniki! Po najnovejših strokovnih izkušnjah traja inkubacijska doba, v kateri se glivica peronospora v zelenih trtnih delih razvije, da napravi nove trose (seme) v začetku junija 11 do 13 dni. Ker je prvi izdatni poletni dež v naših krajih padel dne 3. in 4. junija, imamo pričakovati od 14. do 16. junija, zlasti če pade v tem času zopet nekaj dežja, prvi napad peronospore. Če najde takrat ta strupena glivica Vaše vinograde nepoškropljene, napade list in zarod in Vam prizadene lahko škodo in uniči na milijone kron narodnega premoženja. Nihče naj torej ne odlašaj in poškopri naj vinograd v tednu po Binkoštih! Škoprite tudi zarod in spodnje strani listov, kajti odtod se list bolezni najhitreje naleze! — Vinarski nadzornik B. Skalický, Novo mesto.

»Državna posredovalnica za delo«. (Podružnica za Ljubljano in okolico.) V preteklem tednu od 2. junija do 7. junija 1919. je iskalo delo 149 moških in 54 ženskih delavnih moči. Delodajalci so iskali 1278 moških in 56 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 96. V delo se sprejmejo: rudarji (900), služkinje (100), težaki, hlapci, zidarji, tesarji, tov. delavci in delavke, mizarji, konjski hlapci, čevljarski pomočniki, vajenci, pi. moči, šivilje za perilo in obleko, strojniki, kurjači, konjski hlapci, usnarji itd.

Kako je kaj takega mogoče? »Slovenec« prinaša sledeče poročilo: »V Borovnici je na shodu dne 29. maja 1919, na katerem bi se imela ustanoviti Kmečka zveza, nastopil tudi župnik Štrajhar, ki je s svojim nastopom onemogočil shod ter med drugim izrekel naslednje stavke: »Kmetje! SLS vas samo farba. Ta stranka ni za nič, različni doktorji, ki hodijo po shodih, vam prinašajo same laži. Lažejo vam vseprek. Voditelji te stranke sede v Ljubljani pri polnih koritih in se za vas kmete in naše ljudstvo ne zmenijo. Za stranko ne bom deloval, dokler so v nji krivoprisežniki, ker niso držali besede, prisege cesarju in domovini (Avstriji). Nikdar se kmetu zadnjih sto let ni godilo bolje kot v Avstriji pred vojsko. Naše narodno premoženje odhaja k Srbom, pobrali so nam blago, les, kanone itd. ter odpeljali doli v Srbijo. Naša vlada in stranka nista za nič, gospodje pri njih so sami koritarji, sede v Ljubljani in žrejo iz polnih korit.« To je bil tisti Štrajhar, ki je leta in leta razburjal kot kaplan v Št. Rupertu celo Mirensko dolino ter imel potuho pri vladi in ordinarijatu v Ljubljani.

Novi šolski tečaj na podkovski šoli slovkmetске družbe v Ljubljani, se prične dne 1. julija 1919. Kdor želi vstopiti, naj vloži do 15. junija t. l. prošnjo za sprejem, ki naj ji priloži: 1. krstni list, 2. domovinski list, 3. zadnje šolsko spričevalo, 4. učno spričevalo, 5. npravstveno spričevalo. Sinovi siromašnih staršev, ki hočejo prositi za podporo, naj priložijo tudi ubožni list.

V Radečah je zavladała zagonetna rdeča - boljševiška pijanost. Zmedení socijalistični nauki so zaslepili celo trezne kmetovalce. Pripovedujejo, da so celo Marijine device zapustile župnika ter sledile rdečim apostolom. Ta nalezljiva bolezen je pač prehodna, kakor je bila verska sekta skakavcev v srednjem veku pri nas.

Vsa posestva štajerske hranilnice so stavljena pod državno nadzorstvo. Nadzornik je drž. vinarski instruktor v Ptujju Jos. Zupanc.

V Hrastniku sta še vedno rodbini izgnanega ravnatelja Wiltschniga in uradnika Stadlbauerja, ker še vedno pričakujete preklic izgona. V Hrastniku je splošno pomanjkanje stanovanj, posebno za domačine, ki so se vrnili iz tujine. Naj bi se vendar že imenovanima rodbinama uradno sporočilo, da

opuste vsako upanje. Wiltschnig se najbrž skriva v steklarni Straža pri Rogatcu ali pa v Radenskih toplicah.

Čitalnica v Šoštanju je priredila dne 1. junija t. l. v Rajsterjevi gostilni na čast in v zahvalo našemu vrlemu vojaštva, ki nas je ščitilo pred vpadi nemških roparskih tolpa in osvoboja domovino, izborno uspel koncert. Dohodki so določeni za jugoslovanski rdeči križ (vojno bolnico v Šoštanju). Pristrčna hvala dičnim sodelavkam in sodelavcem!

Kako je na Dunaju. Na Dunaju je nad 180.000 ljudi brez posla in kruha. Vsa trgovina zastaja, meje so zaprte. Višji častniki in uradniki nekdanjih osrednjih uradov, ministrstev itd. postopajo ter iščejo najnižjih poslov. Kolika razlika med Nemčijo in Jugoslavijo! Pri nas je za vsakega pridnega človeka dovolj dela in dovolj jela.

Graščino Jurklošter ima nemški oziroma ogrski Žid Falter, ki posebno zadnje čase s sumljivo naglico kosí gozdove. Naj bi se oblasti vendar pobrigale, da ne preostanejo za razlastitev in razdelitev prazne goličave. Posestvo obsega čez 2400 oralov. Večinoma so bile to nekdanje kmetije, ki so jih graščaki pokupili in pustili razpasti, da so dobili skupne lovske revirje.

V Šoštanju se je ustanovila podružnica Jugoslovanskega Rdečega križa, ki je že začela poslovati. Kraj leži v neposredni bližini fronte. V istem se nahaja tudi obmejno poveljstvo, in je z gotovostjo računati, da se precejšen del ranjencev odpravi po progí Velenje - Celje. V Šoštanju se osnuje v najkrajšem času tudi bolnica. Narodno ženstvo se je z ljubeznijo lotilo dela, da se ranjencem nudijo potrebna okrepčila. Za vojake, ki bodo nastanjeni v bolnici, potrebujemo tudi nujno slovenskega časopisja, da jim nudimo tudi duševne hrane.

Goriški Slovenci se nasele v Srbiji. V goriški okolici, posebno v Št. Petru in Štandrežu je bilo prebivalcem glavni vir dohodkov vrtnarstvo. Naša osrednja vlada namerava te marljive naše rojake naseliti v okolici Beograda in Novega sada. Razdelila se bo med nje najrodovitnejša zemlja. Ministrstvo za agrarno reformo zahteva v ta namen 20 milijonov dinarjev, za ureditve in naselitev zemlje pa še posebej pol milijona dinarjev.

Novi odvetniki. V Kozjem se je naselil kot odvetnik dr. Šandor Hrašovec, v Mariboru dr. Janko Ravnik, v Slov. Bistrici pa dr. Pučnik. Vsi trije so priznani narodni delavci.

Podkovska šola v Ljubljani. Novi šolski tečaj na podkovski šoli Slovenske kmetijske družbe v Ljubljani se prične dne 1. julija 1919. Poleg podkovstva se učenci podkovske šole uče tudi ogledovanja klavne živine in mesa, Kdor želi biti sprejet v podkovsko šolo, naj vloži prošnjo za sprejem ter naj ji priloži: 1.) krstni list; 2.) domovinski list; 3.) zadnje šolsko spričevalo; 4. učno pričevalo v dokaz, da se je podkovstva izučil pri kakem kovaškem mojstru; 5.) npravstveno spričevalo. Sinovi siromašnih staršev, ki hočejo prositi za podporo, naj predložijo tudi ubožni list. Prošnje za sprejem v podkovsko šolo naj se do 15. junija 1919 vpošljejo ravnateljstvu podkovske šole v Ljubljani. Tečaj traja do konca decembra 1919. Kdor napravi skušnjo, more po zakonitih predpisih dobiti patent podkovskega mojstra; brez skušnje pa ne more nihče izvrševati podkovske obrti. Pouk v podkovski šoli je brezplačen; učenci morajo skrbeti le živež in potrebne šolske knjige. Stanovanje imajo učenci v šolskem poslopju. Učenci naj se zglase dan pred pričetkom tečaja v podkovski šoli v Ljubljani, Poljanska cesta št. 59. Ker je v slovenskih krajih še vedno premalo v podkovstvu in spoznavanju kopitnih bolezni izučeni kovačev ter izurjenih oglednikov klavne živine in mesa, naj bi skrbel županstva, da dobi vsaka občina vsaj enega dobrega kovača in oglednika klavne živine in mesa.

Ameriški Slovenci stari domovini. »Zveza jugoslovanskih žena in deklet« v Ameriki je zbrala velike vsote in ogromne množine

blaga, ki se odpošlje v staro domovino, v prvi vrsti za slovenske sirote. Tega blaga je baje 3 do 4 milijone funtov.

Zadnje vesti.

Zbor zaupnikov Jugoslovanske demokratske stranke, ki se je moral že dvakrat preložiti, se vrši nepreklicno dne 6. julija l. l. Podrobnosti sledijo. Krajevne organizacije naj se pripravijo. Vabila, ki veljajo kot izkaznice, so se razposlala že pred 11. majem ter so veljavna.

★

Proti zopetni rekviziciji živil, kakršno je napovedal naš prehranjevalni minister, načelnik klerikalne Kmečke zveze dr. Korošec, smo dobili več zelo ostrih dopisov, ki jih zaradi pomanjkanja prostora priobčimo prihodnjic.

Naš finančni minister Momčilo Ninčič obišče ta teden Zagreb in Ljubljano, da prouči razne pereče zadeve svojega delokroga, kakor ureditev valute, davkov in carine.

Naša trgovina na Jadranu priznana. Naši odposlanci na medzavezniški gospodarsko-trgovski konferenci v Bruslju so dosegli, da je naša trgovina na Jadranskem morju priznana ter se bo vršila v gospodarski zvezi z zavezniki.

Jadransko vprašanje še najbrž ne bo tako kmalu rešeno. Italijanski ministrski predsednik Orlando se je odpeljal iz Pariza na italijansko mejo, da se posvetuje z ministrskim podpredsednikom o Jadranskem vprašanju.

O »Jugoslovanski kmetijski stranki«: Gg. Fr. Pahernik, inženir in veleposestnik v Vuhredu ter Fr. Roblek, veleposestnik v Žalcu nam poročata, da sta prišla v odbor Jugoslovanske kmetijske stranke brez vednosti.

Proti agrarni reformi in proti ministru dr. Poljaku so se združili veleposestniki iz Slavonije in Banata.

Madžari ponujajo premirje. Predsednik začasne ogrske vlade Bela Kun je poslal predsedniku češko-slovaške republike dr. Masaryku brzojavko, kjer ponuja premirje in dogovor za prijateljski sporazum. Enako ponudbo bo stavil tudi ostalim sosednjim državam.

Proslava slovenskega Maribora, ki je bila določena na prihodnjo nedeljo, se je preložila, dokler se ne vrne narodno vojaštvo iz Koroške.

Smrt slovenskega junaka za domovino. Šele sedaj je došla iz Koroške tužna vest, da je v Vovbrah nad Velikovcem padel za domovino vreden drug nadporočnik Malgaja, urednik »Jugoslovanskega Korotana« Srečko Puncer. Blag mu spomin!

Raznoterosti.

* Židovstvo v Jugoslaviji. Naseljeni so židje na Hrvaškem v Zagrebu in pa v Slavoniji, zlasti v Osjeku. V Zagrebu imajo v rokah malodane vso trgovino. V Slavoniji mnogo veleposestev, v Osjeku trgovino in advokature. V Bosni so pod pokroviteljstvom Mažarov izsekavali prelepe gozdove, zasnovali podjetja in trgovine. V Osjek je prišel pred 50. leti prvi žid in zdaj je mesto židovsko. V Bosno so prišli zasedenjem Bosne po Dunaju in Budimpešte.

Književnost.

»Obrtni Vestnik.« Izšla je že peta številka tega stanovsko-strokovnega glasila slovenske obrtniškega stanu. Vsebina je mnogo vrstna in koristna. Vsem slovenskim obrtnikom toplo priporočamo ta stanovski list, ki hoče koristiti slovenskemu obrtniku in podjetniku in širiti stanovsko zavest. Naroča se pri upravnistvu »Obrtnega Vestnika« v Ljubljani, Dunajska cesta št. 20.

Naročite takoj knjižico

„HABSBURGOVCI“

ki je izšla te dni.

Knjižica opisuje zločinsko delovanje Habsburgovcev od njihovega začetka kot klativtcev in občestnih roparjev do konca, ko se je njihova moč zdrobila v prah. — Knjižica stane K 1.20, s pošto K 1.50 ter se dobi pri upravnistvu »Domovine« v Sodni ulici št. 6 in po vseh knjigarnah.

Odgovorni urednik: Emil Vodoš.
Tisk »Narodne Tiskarne« v Ljubljani.
Izdaja: Konsorej »Domovine«.

Izdaja vsak petek.
Naročnina za tekoče leto 12 K, za pol 6 K.
Posamezna številka 80 vinarjev.
Uredništvo in upravnistvo:
Šočna ulica št. 6, prtiličje desno.
Inserati po dogovoru.

— Priporoča se tvrdka —

Jos. Petelinc

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Tovarniška zaloga šivalnih strojev in njih posameznih delov, igel in olja ter drugega galanterijskega in modnega blaga.

Večje množine pisemskega in pisarniškega papirja z ovitki v zalogi.

Vzajemna zavarovalna banka

„Slavija“

prva vseslovenska banka te vrste zavaruje proti požaru, vlomski tatovini in na življenje.

Banka „Slavija“ ima čez sto milijonov lastnega premoženja, čez 15 milijonov letne premije; v požarnem oddelku ji je zaupanih čez 2¼ milijarde zavarovanih vrednosti.

Generalni zastop banke „Slavije“
v Ljubljani.

Lepa bogata zaloga posebno krasnih briljantov

po primernih cenah za vsako darilo, kakor za birmance, neveste, krste, godove itd. velika izbira.

Naznanja slav. občinstvu, da se ceniki letos ne razpošiljajo, ker ni blaga po vzorcih.

Vljudno vabi in se priporoča
Tvrdka F. Čuden

Prešernova ulica 1 v Ljubljani.

Leopold Fon

Ljubljana
Stari trg 6

Delikatesna trgovina

Vsakovrstno špecerijsko blago

(kava, čaj, testenine i. t. d.)

Vino in žganje

v zaprtih steklenicah in na debelo.

Blago se razpošilja v poštnih zavojih po 5 kilogramov po pošti in po železnici proti povzetju. 12-1

Vinska klet „pri Maliču“

Ljubljana

nasproti glavne pošte pod Jadransko banko.

Točijo se v kleti in čez ulico pristna stara in nova bela, rdeča in črna vina.

Slavnemu občinstvu se najtopleje priporoča

3-1

Stanko Jesenko.

1000 delavcev-rudarjev

za moderno urejen premogovnik se takoj sprejme v delo pod zelo ugodnimi pogoji. Javiti se je samo osebno vsak ponedeljek popoldne v našem uradu v Ljubljani. Za dobro plačo, hrano in stanovanje je poskrbljeno, potni troški se pa povrnejo. Odhod vsak torek zjutraj v skupnih transportih. 3-2

Državna posredovalnica za delo
Ljubljana, Gradišče.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Delniška glavica . . . K 15,000.000.—
Rezervni fondi . . . K 4,000.000.—

Podružnice:

v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu,
Gorici, Celju in Mariboru.

Sprejema

vloge na knjižice in na
tekoči račun.

Nakup in prodaja vseh vrst vrednost-
nih papirjev, deviz in valut. Vnov-
čevanje kuponov, izžrebanih zastavnih
pisem in obligacij.

Nakazila in kreditna pisma.
Borzna naročila.

➔ Promese ➔
k vsakemu žrebanju.

➔ Posojila ➔
na vrednostne papirje.

Eskontovanje menic.
Sprejemanje
vrednostnih papirjev v
hrambo in oskrbovanje.

Stavbeni krediti.
Aprovizacijski krediti.

Poslovnica
avstrijske državne
loterije.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani
obrestuje hranilne vloge po čistih

2%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje
posojilnica sama za svoje vložnike.

Rezervni zaklad K 1,100.000.

Hranilne vloge K 42,000.000.

Ustanovljena leta 1881.

Največja slovenska hranilnica! Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica šte. 3,

je imela koncem leta 1918 vlog . . . . . K 80,000.000
in rezervnega zaklada . . . . . „ 2,500.000

➔ Sprejema vloge vsak delavnik. ➔

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Hranilnica je pupilarno varna.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in
obligatornemu odplačevanju dolga.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno
Kreditno društvo.

Delniška glavica: K 30,000.000. **Jadranska banka Podružnica Ljubljana.** Rezerve: okrog . . . K 10,000.000.

Centrala: TRST. — Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Metkovič, Opatija, Split, Šibenik, Zadar, Ekspozitura Kranj.

Sprejema:

Vloge na knjižice.

Vloge na tekoči in žiro račun
proti najugodnejšemu obrestovanju. —
Rentni davek plača banka iz svojega.

Kupuje in prodaja:

Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Eskontira:

Menice, devize, vrednostne papirje itd.

Izdaja:

Ceke, nakaznice in akreditive na vsa
tu- in inozemska mesta.

Daje predujme:

na vrednostne papirje in na blago, le-
žeče v javnih skladiščih. Daje trgov-
ske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema:

Borzna naročila in jih izvršuje najku-
lantneje.

Brzojavni naslov:

➔ **JADRANSKA.** ➔

Telefon št. 257.